

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 18 kwietnia 2024 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu
pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz ustawy o świadczeniu uzupełniającym
dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji.

Jednocześnie upoważnia pana senatora Ryszarda Bobera do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Małgorzata KIDAWA-BŁOŃSKA

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji

Art. 1. W ustawie z dnia 26 maja 2023 r. o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa (Dz. U. poz. 1073) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) pełniła funkcję sołtysa przez okres co najmniej 7 lat;”,

b) uchyla się ust. 3;

2) w art. 4 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W przypadku, o którym mowa w ust. 4, wraz z wnioskiem o przyznanie świadczenia wnioskodawca składa pisemne oświadczenie o spełnieniu wymogu, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1, potwierdzone pisemnymi oświadczeniami złożonymi przez co najmniej 3 osoby zamieszkujące w sołectwie w czasie, w którym wnioskodawca pełnił w nim funkcję sołtysa.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz. U. z 2024 r. poz. 256) w art. 2 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Świadczenie uzupełniające przysługuje osobom uprawnionym, które nie posiadają prawa do świadczeń pieniężnych finansowanych ze środków publicznych albo suma tych świadczeń o charakterze innym niż jednorazowe, wraz z kwotą wypłacaną przez zagraniczne instytucje właściwe do spraw emerytalno-rentowych, z wyłączeniem renty rodzinnej przyznanej w okolicznościach, o których mowa w art. 68 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, 1429 i 1672), zasiłku pielęgnacyjnego, dodatku energetycznego, o którym mowa w art. 5c ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 266), dodatku osłonowego, o którym mowa w art. 2

ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 759 i 2760 oraz z 2024 r. poz. 123), świadczenia ratowniczego z tytułu wysługi lat w ochotniczej straży pożarnej, o którym mowa w art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 233), dodatku węglowego, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1630), dodatku dla gospodarstw domowych z tytułu wykorzystywania niektórych źródeł ciepła, o którym mowa w art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1772, 1693 i 2760), dodatku elektrycznego, o którym mowa w art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku oraz w 2024 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1704, 1785 i 2760), świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa (Dz. U. poz. 1073 oraz z 2024 r. poz. ...), świadczenia wspierającego, o którym mowa w ustawie z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. poz. 1429 i 2760), oraz innych dodatków i świadczeń wypłacanych wraz z tymi świadczeniami na podstawie odrębnych przepisów przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń, nie przekracza kwoty 2157,80 zł miesięcznie.”.

Art. 3. W sprawach o przyznanie świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa wszczętych i niezakończonych prawomocnie przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy:

- 1) świadczenie pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa przyznaje się osobie, która spełnia warunki określone w art. 2 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą;
- 2) do wniosków o przyznanie świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa stosuje się art. 4 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 4. Zmiana wysokości świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, które zostało przyznane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy osobie pobierającej świadczenie pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa, w związku z art. 2 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 2, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, następuje

z urzędu. Decyzję w tej sprawie wydaje się w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

Asumptem do podjęcia prac nad nowelizacją ustawy z dnia 26 maja 2023 r. o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa (Dz. U. poz. 1073), dalej także jako „ustawa o świadczeniu dla sołtysa”, stała się petycja wniesiona do Senatu przez Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów (P11-04/23). Petytor wskazuje na potrzebę modyfikacji przepisów tej ustawy, gdyż jej literalne stosowanie spowodowało nieprzyznanie świadczeń znacznej grupie sołtysów, w tym takim, którzy pełnili funkcję sołtysa przez dwie kadencje, lecz nie spełnili wymogu pełnienia tej funkcji przez 8 lat. Praktyka stosowania regulacji prawnych dotyczących wyborów na sołtysa była taka, iż gminy często w sposób nieuprawniony ogłaszały wybory na nową kadencję o kilka dni wcześniej i skracaly formalnie sołtysom okres sprawowania funkcji, tym samym pozbawiając niektóre osoby prawa do świadczenia pieniężnego ze względu na niespełnienie wymogu 8 lat pełnienia funkcji sołtysa.

Ponadto autorzy petycji postulują uchylenie przepisów, które pozbawiają prawa do świadczenia pieniężnego sołtysów seniorów pełniących funkcję wyłącznie przed 1990 r., mimo że podobnie jak ich następcy otrzymali mandat mieszkańców w wyborach bezpośrednich i demokratycznych, a dodatkowo pracowali na rzecz społeczności w trudniejszych warunkach niż obecne. W opinii wnoszących petycję, takie traktowanie sołtysów seniorów jest szczególnie niesprawiedliwe.

Projekt nowelizacji ma także na celu, po pierwsze: ułatwienie postępowania dowodowego w sytuacji, gdy ustalenie okresu pełnienia funkcji sołtysa następuje na podstawie pisemnego oświadczenia wnioskodawcy potwierdzonego pisemnymi oświadczeniami. Nowelizacja przewiduje obowiązek uzyskania pisemnych oświadczeń od 3 osób zamieszkujących w sołectwie w czasie, gdy wnioskodawca pełnił w nim funkcję sołtysa (obowiązująca ustawa wymaga uzyskania tych oświadczeń od 5 osób). Po drugie: wprowadzenie zmian dotyczących sołtysów uprawnionych do świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz pobierających świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, na skutek których świadczenie pobierane z tytułu pełnienia funkcji sołtysa nie będzie powodowało obniżenia świadczenia uzupełniającego.

Autorzy projektu zdecydowali o wprowadzeniu zmian w ustawie z dnia 26 maja 2023 r. o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz w ustawie z dnia 31 lipca

2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji jednym aktem nowelizującym dostrzegając niewątpliwe związki tematyczne pomiędzy zmienianymi ustawami (§ 92 ust. 2 Zasad techniki prawodawczej) oraz mając na względzie konieczność wyeliminowania regulacji prawnej niekorzystnej dla sołtysów uprawnionych zarówno do świadczenia pieniężnego i świadczenia uzupełniającego. Jednocześnie, z powodów wskazanych powyżej, przyjęto ustawę o świadczeniu dla sołtysa jako wiodący akt prawny podlegający nowelizacji.

2. Różnice między obowiązującym a projektowanym stanem prawnym

Ustawa o świadczeniu dla sołtysa umożliwiła od dnia 1 lipca 2023 r. ubieganie się o świadczenie pieniężne w wysokości 300 zł przez osoby, które spełniły łącznie następujące warunki:

- 1) pełniły funkcję sołtysa na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, z późn. zm.) przez okres co najmniej dwóch kadencji nie mniej niż przez 8 lat (art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy);
- 2) osiągnęły wiek: w przypadku kobiet – 60 lat, w przypadku mężczyzn – 65 lat (art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy);
- 3) nie były skazane prawomocnym wyrokiem za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe popełnione w związku z pełnieniem funkcji sołtysa (art. 2 ust. 4 ustawy).

Przy ustalaniu okresu pełnienia funkcji sołtysa nie jest wymagane zachowanie ciągłości pełnienia tej funkcji (art. 2 ust. 2 ustawy). Ponadto do okresu pełnienia funkcji sołtysa, który warunkuje przyznanie prawa do świadczenia pieniężnego, wlicza się również okres pełnienia funkcji sołtysa na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, jeżeli osoba ta następnie pełniła funkcję sołtysa na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (art. 2 ust. 3 ustawy).

Projekt zmierza do poszerzenia kręgu beneficjentów ustawy o świadczeniu dla sołtysa poprzez modyfikację przesłanek, od spełnienia których uzależnione jest prawo do ubiegania się o świadczenie pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa. Po pierwsze: uniezależnia możliwość uzyskania świadczenia od pełnienia funkcji sołtysa na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym – tym samym prawo do ubiegania się o świadczenie pieniężne uzyskają sołtysi, którzy pełnili tę funkcję przed 27 maja 1990 r. tj. przed wejściem

w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (pierwotnie o samorządzie terytorialnym). Po drugie: skróceniu ulega wymagana liczba lat pełnienia funkcji sołtysa uprawniająca do uzyskania świadczenia pieniężnego – z 8 do 7 lat. Po trzecie: rezygnuje z przesłanki kadencyjności, która prowadziła do faktycznego zróżnicowania wymagań, które muszą spełnić osoby ubiegające się o świadczenie pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa, ze względu na znacznie zróżnicowaną długość kadencji w poszczególnych sołectwach.

Świadczenie pieniężne podlega corocznej waloryzacji od dnia 1 marca (art. 7 ust. 1 ustawy). W związku z treścią komunikatu Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wysokość zwaloryzowanego świadczenia pieniężnego w roku 2024 wynosi 336,36 zł (M.P. z 16 lutego 2024 r. poz. 129). Beneficjenci tego świadczenia, po wejściu w życie projektowanej ustawy, uzyskają zatem świadczenie dodatkowo powiększone o wskaźnik waloryzacji, o którym mowa w art. 89 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (art. 7 ust. 3 ustawy).

Ponadto analizując prawidłowość i skuteczność stosowania przepisów ustawy dostrzeżono konieczność wprowadzenia zmian ułatwiających przeprowadzenie postępowania dowodowego w sytuacji, gdy wójt (burmistrz, prezydent miasta) nie dysponował danymi potwierdzającymi okres pełnienia przez wnioskodawcę funkcji sołtysa, tym samym konieczne było uzyskanie oświadczeń potwierdzających tą okoliczność od 5 osób zamieszkujących w sołectwie w czasie, w którym wnioskodawca pełnił funkcję sołtysa. Upływ czasu wpływający na ilość świadków mogących potwierdzić okres pełnienia funkcji przez sołtysa skłania do zmiany tej regulacji prawnej.

Jednocześnie dodano przepis przejściowy (art. 3), który stanowi podstawę prawną do rozpatrzenia wniosków o świadczenie pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa, złożonych przez sołtysów przed dniem wejścia w życie tej ustawy, w oparciu o nowe kryteria ustawowe, zarówno w zakresie wymaganego okresu pełnienia funkcji sołtysa jak i sposobu dokumentowania tego okresu.

Analizując wpływ ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa na inne regulacje prawne dostrzeżono konieczność pochylenia się nad sytuacją sołtysów, którzy są uprawnieni zarówno do świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa jak i do świadczenia uzupełniającego przyznawanego na podstawie ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz. U. poz. 256). Świadczenie pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa jest finansowane z budżetu

państwa i osobom uprawnionym jednocześnie do tego świadczenia oraz do świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji, w obecnym stanie prawnym pomniejszana jest wysokość świadczenia uzupełniającego o kwotę świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa. Taki skutek nie był zamiarem ustawodawcy podczas prac nad ustawą o świadczeniu dla sołtysa. Projekt przewiduje zatem wyłączenie świadczenia pieniężnego uzyskiwanego na podstawie ustawy o świadczeniu dla sołtysa ze świadczeń finansowanych ze środków publicznych, które obniżają wysokość świadczenia uzupełniającego. W tym celu dokonano zmiany w art. 2 ust. 2 ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji.

Ponadto wprowadzono przepis przejściowy (art. 4) stanowiący podstawę do wypłacania świadczenia uzupełniającego w wysokości nie pomniejszonej osobom, którym zostało przyznane to świadczenie przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, a pobierają one świadczenie pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa.

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie po upływie 30 dni od dnia jej ogłoszenia.

3. Konsultacje

Nadesłane w ramach konsultacji opinie i uwagi zostały zamieszczone na senackiej stronie internetowej. Oczekiwane skutki społeczne, gospodarcze i finansowe oraz wyniki konsultacji zostały przedstawione w Ocenie Skutków Regulacji.

4. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Zakres przedmiotowy projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

<p>Tytuł projektu: <i>ustawa o zmianie ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oraz ustawy o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji</i></p> <p>Przedstawiciel wnioskodawcy: senator Krzysztof Kwiatkowski</p> <p>Osoby odpowiedzialne za projekt w Biurze Legislacyjnym: Renata Bronowska, główny legislator, tel. 22 694 95 60 <u>w zakresie OSR:</u> Katarzyna Majewska, główny ekspert, tel. 22 694 92 59</p>	<p>Data sporządzenia: 19 kwietnia 2024 r.</p> <p>Źródło: petycja</p> <p>Nr druku: 59, 59 S, 59 X</p>
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Do Senatu wpłynęła petycja (P11-04/23) wniesiona przez Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów, zawierająca postulat podjęcia inicjatywy ustawodawczej zmierzającej do nowelizacji ustawy z dnia 26 maja 2023 r. *o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa* w celu przyznania powyższego świadczenia osobom, które pełniły funkcję sołtysa przez okres co najmniej dwóch kadencji nie mniej niż przez 7 lat, a także osobom, które pełniły tę funkcję wyłącznie na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym*.

W obowiązującym stanie prawnym świadczenie pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa przysługuje osobie, która osiągnęła wiek: 60 lat – w przypadku kobiet i 65 lat – w przypadku mężczyzn, nie była skazana prawomocnym wyrokiem za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe popełnione w związku z pełnieniem funkcji sołtysa oraz pełniła funkcję sołtysa na podstawie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym przez okres co najmniej dwóch kadencji nie mniej niż przez 8 lat. Ustawa przewiduje również możliwość wliczenia do powyższego okresu, okresów pełnienia funkcji sołtysa na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym*, jeżeli osoba ta następnie pełniła funkcję sołtysa na podstawie przepisów ww. ustawy.

Takie określenie przesłanek, od spełnienia których uzależnione jest prawo do ubiegania się o świadczenie pieniężne z tytułu pełnienia funkcji sołtysa, powoduje, że świadczenia nie otrzymują osoby, które pełniły funkcję sołtysa przez okres dwóch kadencji, lecz krócej niż 8 lat. „Praktyka stosowania regulacji prawnych dotyczących wyborów na sołtysa była taka, iż gminy często w sposób nieuprawniony ogłaszały wybory na nową kadencję o kilka dni wcześniej i skracaly formalnie sołtysom okres sprawowania funkcji, tym samym pozbawiając niektóre osoby prawa do świadczenia pieniężnego ze względu na niespełnienie wymogu 8 lat pełnienia funkcji sołtysa”¹.

Kolejną grupą osób otrzymujących odmowę przyznania świadczenia są osoby, które spełniają kryterium pełnienia funkcji sołtysa przez okres dwóch kadencji i 8 lat, ale funkcję tę pełniły przed 1990 r., a więc wyłącznie na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym*.

Według informacji przedstawionych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, decyzję odmowną w sprawie przyznania świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa otrzymało 1 208 osób, które pełniły tę funkcję przez dwie kadencje, ale krócej niż 8 lat, oraz 1 246 osób, które pełniły funkcję sołtysa wyłącznie na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (dane za III–IV kwartał 2023 r.)².

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt.

Rekomendowanym rozwiązaniem jest nowelizacja ustawy *o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa* w celu przyznania prawa do świadczenia pieniężnego osobom, które pełniły funkcję sołtysa przez okres co najmniej przez 7 lat. Prawo do świadczenia uzyskają również osoby, które pełniły funkcję sołtysa wyłącznie na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym*. Projektowana ustawa umożliwi pozytywne rozpatrzenie wniosków złożonych przed dniem jej wejścia w życie przez sołtysów, którzy spełniają nowe wymagania ustawowe w zakresie wymaganego okresu pełnienia funkcji sołtysa.

Ponadto projektowana regulacja przewiduje, że w przypadku gdy właściwy organ nie dysponuje danymi potwierdzającymi okres pełnienia przez wnioskodawcę funkcji sołtysa – wraz z wnioskiem o przyznanie świadczenia wnioskodawca składa pisemne oświadczenie o spełnieniu wymogu dot. długości pełnienia funkcji potwierdzone pisemnymi oświadczeniami złożonymi przez co najmniej 3 osoby zamieszkujące w sołectwie w czasie, w którym wnioskodawca pełnił w nim funkcję

¹ Uzasadnienie do projektu ustawy

² Pismo KRUS z dnia 9 kwietnia 2024 r., nr 0000-OP.021.12.2024

sołtysa. Omawiane rozwiązanie będzie miało zastosowanie do wniosków o przyznanie świadczenia złożonych i nierozpatrzonych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy.

Regulacja zakłada także wyłączenie świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa z katalogu świadczeń pomniejszających wysokość świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji.

Oczekiwany efekt regulacji będzie wyeliminowanie niesprawiedliwości wynikającej z pozbawienia prawa do świadczenia pieniężnego sołtysów seniorów pełniących funkcję wyłącznie przed 1990 r., mimo że podobnie jak ich następcy otrzymali mandat mieszkańców w wyborach bezpośrednich i demokratycznych, a dodatkowo pracowali na rzecz społeczności w trudniejszych warunkach niż obecne, a także sołtysów, których kadencja ze względu na niezależne od nich działania gminy nie trwała pełnych 4 lat.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Ze względu na specyfikę problemu dokonanie porównania międzynarodowego jest niecelowe.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt.

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby, które pełniły funkcję sołtysa przez okres co najmniej 7 lat, krócej niż 8 lat	Brak danych dot. liczebności tej grupy. Powyższą wielkość można jednak przybliżyć liczbą wydanych decyzji odmownych w sprawie przyznania świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa w związku z niespełnianiem omawianego kryterium, która wynosi 1 208.	KRUS ³ (dane za III–IV kwartał 2023 r.)	Przyznanie prawa do świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa
Osoby, które spełniają kryterium pełnienia funkcji sołtysa przez okres co najmniej 7 lat, ale pełniły tę funkcję wyłącznie na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. <i>o samorządzie gminnym</i> .	Brak danych dot. liczebności tej grupy. Powyższą wielkość można jednak przybliżyć liczbą wydanych decyzji odmownych w sprawie przyznania świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa w związku z niespełnianiem omawianego kryterium, która wynosi 1 246.		
Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego			Rozpatrywanie większej liczby wniosków i wypłata większej liczby świadczeń.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji.

Projekt ustawy w dniu 26 marca 2024 r. został przesłany do zaopiniowania Ministrowi Finansów, Ministrowi Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu, Rzecznikowi Praw Obywatelskich, Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Głównemu Urzędowi Statystycznemu, Krajowej Radzie Regionalnych Izb Obrachunkowych, Krajowej Radzie Izb Rolniczych, Krajowemu Stowarzyszeniu Sołtysów, Polskiemu Związkowi Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Śląskiemu Związkowi Gmin i Powiatów, Unii Metropolii Polskich, Unii Miasteczek Polskich, Związkowi Gmin Wiejskich RP, Związkowi Miast Polskich, Związkowi Powiatów Polskich, Związkowi Polskich Samorządów, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Termin nadsyłania opinii ustalono na dzień 12 kwietnia 2024 r.

³ *Ibidem*

W opinii **Ministra Finansów** „nie znajduje uzasadnienia rozszerzenie aktualnie obowiązującej ustawy”. Minister proponuje zaniechanie prac nad przedstawionym projektem, gdyż zaproponowane zmiany mogą powodować roszczenia kolejnych grup osób, które pełniły funkcję sołtysa przez okres inny niż wskazany w projektowanej ustawie.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie zgłasza uwag w zakresie swojej właściwości.

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego postuluje dodanie do projektu przepisu zmieniającego brzmienie art. 2 ust. 2 ustawy *o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji* – w celu uniknięcia pomniejszenia wysokości tego świadczenia o kwotę pobieranego świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa.

W opinii **Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów** „[p]roponowane zmiany mają charakter prospołeczny” oraz „wychodzą naprzeciw uzasadnionym oczekiwaniom i potrzebom tej grupy zawodowej”.

Rzecznik Praw Obywatelskich pozytywnie ocenia projekt ustawy.

Główny Urząd Statystyczny, Regionalne Izby Obrachunkowe, Śląski Związek Gmin i Powiatów oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie zgłaszają uwag do projektu.

Na wspólnym posiedzeniu w dniu 17 kwietnia 2024 r. Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Komisja Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej oraz Komisja Ustawodawcza rozpatrzyły projekt i wniosły do niego poprawki polegające na:

- rezygnacji z wymogu pełnienia funkcji sołtysa przez co najmniej 2 kadencje, pozostawiając jedynie wymóg odpowiedniej liczby lat;
- zmniejszeniu do 3 liczby osób zamieszkujących w danym sołectwie w czasie, w którym wnioskodawca pełnił funkcję sołtysa, których pisemne oświadczenia są wymagane w przypadku, gdy właściwy organ nie dysponuje danymi potwierdzającymi okres pełnienia przez wnioskodawcę funkcji sołtysa, a także dodaniu przepisu przejściowego, zgodnie z którym tę regulację stosuje się do wniosków o przyznanie świadczenia złożonych i nierozpatrzonych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy;
- zmianie terminu wejścia w życie projektowanych przepisów.

Podczas drugiego czytania zgłoszono poprawki mające na celu wyłączenie świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa z katalogu świadczeń pomniejszających wysokość świadczenia uzupełniającego dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (uwzględniając tym samym postulat KRUS) oraz uzupełnienie przepisu przejściowego w sposób umożliwiający pozytywne rozpatrzenie wniosków złożonych przed dniem wejścia w życie ustawy przez sołtysów, którzy spełniają nowe wymagania ustawowe w zakresie wymaganego okresu pełnienia funkcji sołtysa.

Senat uchwalił projekt w brzmieniu wynikającym ze zgłoszonych poprawek.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych.

(ceny stałe z 2024 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Wydatki ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Saldo ogółem	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

Źródła finansowania:	Budżet państwa.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Projektowana regulacja zakłada rozszerzenie katalogu beneficjentów świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa, a więc wypłatę świadczenia większej liczbie osób. W związku z tym, że świadczenie wraz z kosztami jego obsługi (zgodnie z art. 9 ustawy <i>o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa</i>) jest finansowane z budżetu państwa, projektowane rozwiązania spowodują wzrost wydatków budżetu państwa z tego tytułu. Ponadto, w myśl art. 5 ust. 2 ww. ustawy, świadczenie przyznaje w drodze decyzji i wypłaca Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, zatem projektowana regulacja będzie miała również wpływ na przepływ środków między budżetem państwa a KRUS, a następnie między KRUS i beneficjentami.

Kwota wzrostu wydatków budżetu państwa z tytułu wypłaty świadczenia dodatkowym beneficjentom będzie pochodną liczby uprawnionych do świadczenia wg nowych kryteriów oraz wysokości świadczenia w danym roku. Od dnia 1 marca 2024 r. wysokość świadczenia wynosi 336,36 zł. Wysokość świadczenia podlega corocznej waloryzacji, więc w kolejnych latach będzie uzależniona od średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem.

Kluczową kwestią przy oszacowaniu ww. wzrostu wydatków jest określenie liczebności dodatkowej grupy osób, które uzyskają uprawnienie do świadczenia. Ze względu na brak wiarygodnych i udokumentowanych statystyk dot. tej grupy osób, precyzyjne określenie powyższej wielkości wymagałoby pozyskania odpowiednich danych ze wszystkich gmin/sołectw w Polsce lub przeprowadzenia badania statystycznego na reprezentatywnej próbie gmin/sołectw. To z kolei wiązałoby się z obciążeniem tych podmiotów i poniesieniem kosztów, które w świetle zasady proporcjonalności wynikającej z *Wytycznych do przeprowadzania oceny wpływu (...)*⁴ wydają się nieuzasadnione i niewspółmierne do osiągniętych korzyści informacyjnych.

W celu przybliżenia rzędu wielkości wydatków budżetu państwa z powyższego tytułu, liczbę „nowych” beneficjentów ustawy można odnieść do liczby decyzji odmownych w sprawie przyznania świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa ze względu na niespełnianie obecnych przesłanek ustawowych.

Tabela 1. Decyzje odmowne w sprawie przyznania świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa

Liczba decyzji odmownych w sprawie przyznania świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa:	(za III-IV kwartał 2023 r.)
w związku z pełnieniem funkcji przez dwie kadencje, jednak krócej niż 8 lat	1 208
w związku z pełnieniem funkcji sołtysa wyłącznie na podst. przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym	1 246
RAZEM	2 454

Źródło: Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego⁵.

Według stanu na dzień 1 grudnia 2023 r. decyzję odmowną w sprawie przyznania świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa w związku z pełnieniem funkcji przez dwie kadencje, jednak krócej niż 8 lat, oraz w związku z pełnieniem funkcji sołtysa wyłącznie na podst. przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym otrzymało łącznie **2 454 osób**, co stanowi około 8% ogólnej liczby przyznanych świadczeń z tytułu pełnienia funkcji sołtysa (wg stanu na styczeń 2024 r. łącznie przyznano 31 457 świadczeń⁶).

Powyższa liczba z jednej strony uwzględnia osoby, które nie będą spełniać również nowych przesłanek ustawowych do otrzymania świadczenia, zaś z drugiej strony może być niedoszacowana, ponieważ część osób, wiedząc, że nie spełnia dotychczasowych kryteriów w ogóle nie wystąpiła z wnioskiem o przyznanie świadczenia.

Zakładając, że liczba dodatkowych osób uprawnionych do świadczenia wyniesie **około 3 tys.** (podejście konserwatywne), wydatki budżetu państwa z tytułu wypłaty omawianych świadczeń wzrosną o **około 12 mln zł.** Wzrost liczby uprawnionych do świadczenia o każde 1 000 osób spowoduje wzrost wydatków z tego tytułu o kolejne 4 mln zł. Wysokość wzrostu wydatków budżetu państwa w zależności od przyjętej liczby uprawnionych do świadczenia przedstawia poniższa tabela:

⁴ Wytyczne do przeprowadzania oceny wpływu oraz konsultacji publicznych w ramach rządowego procesu legislacyjnego wydane przez Radę Ministrów zgodnie z § 24 ust. 3 uchwały nr 190 Rady Ministrów z 29 października 2013 r. – *Regulamin pracy Rady Ministrów*

⁵ KRUS, *op. cit.*

⁶ KRUS, *Informacja o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego rolników. Styczeń 2024 rok*, str. 5

Tabela 2. Analiza wrażliwości wydatków budżetu państwa z tytułu wypłaty świadczenia w zależności od liczby uprawnionych

Zakładana liczba dodatkowych beneficjentów świadczenia	2 000	3 000	4 000
Roczne skutki finansowe w warunkach 2024 r.	około 8 mln zł	około 12 mln zł	około 16 mln zł

Źródło: Obliczenia własne.

Dodatkowo całkowita kwota wzrostu wydatków budżetu państwa wynikających z projektowanej regulacji będzie uwzględniać ewentualny wzrost kosztów obsługi świadczenia oraz koszt modyfikacji systemów informatycznych.

Można przypuszczać, że z uwagi na stosunkowo niewielką liczbę dodatkowych osób uprawnionych do świadczenia (w porównaniu do zakładanych 40 tys. osób uprawnionych do świadczenia na dotychczasowych zasadach) oraz niewielkie modyfikacje zasad przyznawania świadczenia, koszty administracyjne i pracochłonność wynikająca z przyrostu zadań nie będą znaczące – w szczególności uwzględniając przeciętne rozłożenie tego obciążenia na poszczególne oddziały KRUS. Dla porównania koszty obsługi świadczenia, uwzględniające m.in. koszt modyfikacji systemów informatycznych, na etapie projektowania ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa oszacowano na poziomie 2,5% kwoty świadczenia⁷.

Ponadto, według informacji przedstawionej przez KRUS w piśmie z dnia 9 kwietnia 2024 r. nr 0000-OP.021.12.2024, Kasa posiada zabezpieczone środki finansowe pozwalające na realizację w 2024 r. modyfikacji systemów informatycznych Workflow i FARMER w przypadku wejścia w życie projektowanych zmian.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe.

Skutki

Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2024 r.)	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na funkcjonowanie przedsiębiorstw, w tym klasyfikowanych w sektorze mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.</p> <p>Projektowana ustawa nie będzie miała również wpływu w sposób systemowy na obywateli i gospodarstwa domowe. Projektowane rozwiązania <u>pozytywnie</u> wpłyną na wąską grupę obywateli, którzy spełniają nowe przesłanki do uzyskania świadczenia pieniężnego z tytułu pełnienia funkcji sołtysa. Szacunki potencjalnych skutków finansowych projektowanej regulacji przedstawiono w pkt 6 OSR.</p>
--	---

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
--	--

⁷ Ocena Skutków Regulacji do rządowego projektu ustawy o świadczeniu pieniężnym z tytułu pełnienia funkcji sołtysa (druk sejmowy nr 3128, IX kadencja Sejmu)

☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne: ...	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne: ...
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
<u>Komentarz:</u>	
9. Wpływ na rynek pracy.	
Brak wpływu.	
10. Wpływ na pozostałe obszary.	
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☐ mienie państwowe
	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Brak wpływu.
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego	
Projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.	
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?	
Projektowana regulacja powinna podlegać ewaluacji w zakresie weryfikacji liczby osób uprawnionych do świadczenia według nowych kryteriów. Z uwagi na bieżącą dostępność danych dot. liczby przyznanych świadczeń pieniężnych z tytułu pełnienia funkcji sołtysa, publikowanych w comiesięcznej informacji KRUS, ewaluacji można dokonać nawet po roku od wejścia w życie projektowanych zmian.	
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.).	
Brak.	